

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Der er risiko for, at vi snart overtræder forretningsordenen omkring det trafikpolitiske, men det er jo på baggrund af hr. Arne Melchior's bemærkninger vedrørende privatbaner, som ikke var private alligevel. Svaret skal hr. Klaus Hækkerup selvfølgelig have, og det er, at hvis en gruppe af medarbejdere – nuværende eller tidligere HT-chauffører, eller hvad det måtte være – slutter sig sammen, danner et selskab og byder i de udbudsrunder, der er, så skal de være mere end velkomne til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 140:

Forslag til lov om nedlæggelse af statsamterne.

Af Poul Nødgaard (FP) m.fl.
(Fremsat 8/2 91).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 145:

Forslag til lov om nedlæggelse af amtskommunerne.

Af Poul Nødgaard (FP) m.fl.
(Fremsat 8/2 91).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Fremskridtspartiet har genfremsat sine to lovforslag fra folketingsåret 1988-89 og tidligere folketingssamlinger, nemlig forslagene om nedlæggelse af amtskommunerne og nedlæggelse af statsamterne.

Udgangspunktet for, hvorledes den offentlige administration skal tilrettelægges, er naturligvis, hvilke opgaver det offentlige skal løse. Her må efter regeringens opfattelse gælde to hovedsynspunkter, for det første: Det offentlige skal alene tage sig af de opgaver, som borgerne ikke lige så godt selv kan klare. Derfor er det vigtigt altid kritisk at vurdere, hvilke opgaver stat, amter og kommuner beskæftiger sig med. For det andet: De opgaver, der så nødvendigvis skal løses af det offentlige, skal løses dér, hvor man gør det bedst og billigst og så tæt på borgerne som overhovedet muligt.

Ud fra disse ønsker bør strukturen tilpasse sig. Vi får kun den optimale løsning med lavest mulige skatter og største grad af tilfredshed ved at lade disse kriterier være afgørende for, hvilken offentlig myndighed der skal varetage de offentlige opgaver. Hvis samtlige de opgaver, som amterne udfører, lige så godt kan udføres af kommunerne eller borgerne selv, ja, så skal opgaverne lægges ud til kommuner og borgere, og dermed vil vi have nedlagt amterne.

På den anden side vil jeg gerne fremhæve, at man i en årrække siden 1970 har lagt mange og betydningsfulde opgaver ud til amterne. For blot at nævne ét eksempel: særforsorgen. Der er vel ingen, der er i tvivl om, at udlægningen har ført til en væsentlig bedre forsyning end den, man kendte på de gamle, store statsinstitutioner. Integrationen af beboerne i samfundet, opbygningen af mindre bofællesskaber og oplæring til bedre at klare sig selv har i vidt omfang været amternes fortjeneste.

Alligevel har et udvalg fra Indenrigsministeriet foreslået en glidende decentralisering af de amtskommunale opgaver på det sociale område til kommunerne for at udnytte den nære klientkontakt til mere individuelle og integrerede løsninger så tæt på borgerne som muligt. Regeringen har endvidere fremsat lovforslag om at overflytte kompetencen ved tilkendelse af førtidspension til kommunerne. Ønsket er at udnytte den samlede viden, der findes i den kommunale socialforvaltning, og de alternative muligheder, der findes i form af revalideringsstøtte, på bedst mulige måde. Dette blot som eksempler.

[Indenrigsministeren]

Også for så vidt angår statsamterne er det vigtigt at tage udgangspunkt i de opgaver, der skal løses. Jeg skal til almindelig orientering nævne de vigtigste opgaver, som statsamterne har kompetence til, og hvor statsamterne yder hjælp og vejledning. Det drejer sig om sager om separation og skilsmisse, forældremyndighed og samværsret, adoption, ægtefælle- og børnebidrag, fri proces, stempelsager, tilsyn med kommunerne – der er henlagt til tilsynsrådene – patientklagevejledning og civilt beredskab. Endvidere er de social ankeinstans med statsamtmandens formandskab.

I vurdering af statsamterne skal man også være opmærksom på, at statsamterne er en del af Indenrigsministeriets decentrale administration, der er lagt ud i landet af hensyn til borgerne. Det betyder, at ca. $\frac{3}{4}$ af Indenrigsministeriets administration, når vi ser bort fra værnepligt og civilforsvar, er lagt ud til lokale administrationskontorer, og det er statsamtmandens opgave at lede disse lokale servicecentre som administrativ chef.

Der foregår til stadighed i regeringen overvejelser om, hvor og hvordan de offentlige opgaver bedst løses, og dette gælder også statsamternes opgaver, men det har efter min opfattelse ikke hidtil været muligt at pege på bedre eller billigere måder at få udført statsamternes opgaver på.

I 1989 foretog Folketingets Ombudsmand en større undersøgelse af statsamternes behandling af de familieretlige sager. Ombudsmanden konkluderede dengang, at det undersøgte retsområde administreres omhyggeligt og med en rimelig afbalancering af på den ene side hensynet til smidig sagsbehandling over for efterlevelsen af retssikkerhedsmæssige krav i lovgivningen.

Det er i bemærkningerne til lovforslag nr. L 140 nævnt, at de familieretlige sager bør afgøres af byretterne. Vi finder det vigtigt, at man bevarer muligheden for at vælge mellem domstolsbehandling og administrativ behandling i den slags sager. En behandling ved byretten kan frygtes at blive dyrere og mere langvarig end statsamternes administrative sagsbehandling, og i de familieretlige sager er det ømtåligt, hvis afgørelserne bliver trukket i langdrag.

Lad mig derfor konkludere, at regeringen altid er villig til at drøfte en bedre og mere effektiv opgavefordeling, men udgangspunktet må

være decentralisering og ikke centralisering, og derfor kan regeringen ikke gå ind for de to forslag.

Poul Erik Dyrland (S):

Fremskridtspartiet har endnu en gang fremsat forslag om at nedlægge amter og statsamter. Studerer man Fremskridtspartiets bemærkninger til lovforslagene, ja, så kan man konstatere, at det i perioden fra den 15. marts 1988 til den 8. februar 1991, altså i en 3-årig periode, ikke er lykkedes Fremskridtspartiet at finde nye argumenter og begrundelser for at nedlægge amter og statsamter. De bemærkninger og argumenter, man nu fremsætter forslagene med, er ord til andet fuldstændig identiske med de bemærkninger og argumenter, der blev fremført, sidst Fremskridtspartiet fremsatte disse forslag. For fuldstændighedens skyld skal jeg konstatere, at det skete den 6. oktober 1988, altså for over 2 år siden.

Jeg må derfor konstatere, at det er svært for Fremskridtspartiet at finde saglige begrundelser for forslagene. Jeg vælger at konstatere, at forslagene mere er et udtryk for politisk ideologi end er sagligt begrundede. Folketinget har da også ved tidligere lejligheder med stort flertal sagt nej til at nedlægge amter og statsamter i erkendelse af, at arbejdet, som udføres i amter og statsamter, jo skal gøres, og i erkendelse af, at den økonomiske gevinst ved nedlæggelse vil være tvivlsom. Og sidst men ikke mindst vil nedlæggelse specielt af amterne være et slag imod decentraliseringen, lokal- og selvforvaltningstanken og den lokalpolitiske demokratiseringsproces, der ligger bag disse ord.

Socialdemokratiet siger nej til disse forslag, fordi vi for amternes vedkommende tror på en deling af de opgaver, der skal løses, mellem stat, amter og kommuner, og for statsamternes vedkommende fordi vi ikke tror på en alternativ, billigere løsning. Der udføres i dag et stort arbejde. Som indenrigsministeren sagde, bliver der udført en meget omfattende sagsbehandling, over 170.000 sager på årsplan behandles af godt og vel 400 mennesker.

Da vi sidst behandlede forslagene i Tinget, benyttede den socialdemokratiske ordfører, hr. Graversen, lejligheden til at takke regeringen for, at man klart sagde fra over for disse forslag; det vil jeg også benytte lejligheden til at gøre. Socialdemokratiet vil bevare amterne, men vi

[Poul Erik Dyrlund]

vil i årene fremover gerne være med til at diskutere opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner, så man får den optimale ressource- og opgavedeling.

Karen Højte Jensen (KF):

Den konservative folketingsgruppe lægger vægt på, at der fortsat arbejdes aktivt på at slanke den offentlige sektor. De offentlige udgifter skal reduceres, så skatetrykket kan sænkes. Arbejdet med at afbureaukratisere og effektivisere den offentlige sektor skal fortsætte, samtidig med at det nøje skal overvejes, om opgaver, som i dag varetages af den offentlige sektor, bedre kan varetages i den private sektor. Den offentlige sektors dobbeltadministration skal afskaffes. I det hele taget må vi sikre bedre mulighed for tilpasning og forandring, og decentralisering, selvforvaltning og brugerledelse er metoder, som vi kun lige netop er begyndt at realisere, men som viser et positivt perspektiv.

Den store kommunalreform har snart eksisteret i 25 år. Det er politikernes opgave at se langt frem, ind i det kommende århundrede, og der ligger et stort undersøgelsesarbejde foran os. Målet er en så enkel struktur som muligt, og det vil være et tostrengt system. Vi forudsætter, at vi på sigt ikke kender amter og kommuner, som vi har dem i dag. Når amterne efter grundigt forarbejde nedlægges, kan kommunerne indgå samarbejdsaftaler, eller de kan slutte sig sammen frivilligt, hvis de finder, det er den bedste måde at klare opgaverne på. Kommunerne er jo ikke ens, der må tages vidtgående lokale hensyn, og der må naturligvis lyttes til, hvad folk mener.

I modsætning til Fremskridtspartiet, som vil centralisere, ønsker vi en decentralisering. Det er en helt forkert vej at gå at ville centralisere, og derfor kan Det Konservative Folkeparti ikke støtte forslagene. Vi vil decentralisere, men decentralisering skal ikke standse på rådhuset, vi skal videre ud til institutioner og borgerne.

Om lovforslag nr. L 140 skal jeg sige, at statsamterne er af rent administrativ karakter, og vi ser i øjeblikket ikke, at de opgaver, som de har, kan løses bedre andre steder. Jeg vil stærkt advare imod, at sårbare og følelsesmæssigt belastede familieproblemer, som foreslået af Fremskridtspartiet, skal afgøres i retten; det ville være menneskeligt helt urimeligt.

Erik Larsen (V):

Der kan være god grund til nu 20 år efter kommunalreformen at se på den offentlige opgavefordeling og herunder også amternes fremtid.

I Venstre er vi af den opfattelse, at der i de kommende år ikke vil blive plads til store, udgiftskrævende reformer, men der vil være behov for at se på, om vi kan indrette den offentlige sektor på en måde, så de opgaver, der fortsat skal løses af den offentlige sektor, løses på den bedste og billigste måde. I den forbindelse vil regelsanering og opgavefordeling i den offentlige sektor blive påkrævede opgaver.

Venstre deltager gerne i dette arbejde og i den debat, som skal føres. De to forslag fra Fremskridtspartiet, som er til behandling i dag, kan så være en anledning til i Folketinget at redegøre for Venstres holdninger.

Vi ønsker, at de offentlige opgaver skal løses i det yderste bæredygtige led. Det vil eksempelvis være skolebestyrelser og forældreforeninger, kort sagt brugerne af de offentlige tilbud. Vi tror, at kommunerne vil være de bedste til at sikre en sådan udvikling i retning af øget brugerstyring.

Venstre ønsker derfor, at kommunernes stilling styrkes ved, at flere opgaver lægges ud til dem. Vi ser gerne en proces sat i gang, således at vi område for område lægger opgaver, som i dag varetages af amterne eller statslige styrelser, ud til kommunerne.

Hvis det i løbet af en sådan proces viser sig, at amterne kan undværes, fordi kommunerne løser opgaverne, vil Venstre selvfølgelig ikke opretholde amterne for deres egen skyld. Hvorvidt amterne vil blive overflødige som konsekvens af en sådan ændret decentral opgavefordeling, kan der være mange opfattelser af. Venstre har i modsætning til Fremskridtspartiets bemærkninger til lovforslaget den mening, at staten ikke skal have sine opgavefelter forøget. Tværtimod skal statens rolle efter vores opfattelse alene være at sikre et vist ensartet niveau af de ydelser, som det offentlige tilbyder, og sikre, at de overordnede politiske mål føres ud i livet. Venstre ønsker den nuværende kommunestruktur opretholdt i en fremtidig decentral opgavefordeling. Vi ønsker kort sagt ikke større kommuner.

Med hensyn til Fremskridtspartiets forslag om nedlæggelse af statsamterne er Venstre ikke

[Erik Larsen]

enigt heri. Statsamterne løser tilsyneladende deres opgaver tilfredsstillende, og vi vil gerne give udtryk for, at statsamterne ved en fremtidig decentral opgavefordeling kan blive det organ, som kan varetage borgernes interesser i forbindelse med retssikkerheden, således som det i øvrigt er indeholdt i det lovforslag, som har været fremsat her i Folketinget om at overgive kompetencen på førtidspensionsområdet til kommunerne.

Vi kan således ikke støtte Fremskridtspartiets lovforslag, da det er så forenklet i sin udformning, at det ikke kan vides, hvilken struktur der vil komme ud af det, ud over at det helt klart lægger op til en øget statsstyring. Heri vil jeg gerne sige at Venstre er meget uenigt.

Men vi håber med dette, at det vil være muligt at samle de kræfter i Folketinget, som vil støtte en forenkling og en decentral opgavefordeling ikke ud fra, at amterne skal nedlægges pr. en bestemt dato, men ud fra en analyse af, hvor opgaverne løses bedst og billigst og med størst muligt hensyn til brugerne af de ydelser, som det offentlige i fremtiden skal tilbyde.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

I Socialdemokratiet har vi selvfølgelig også fulgt med i dagspressen og i den debat, som borgerlige politikere har kørt i diverse aviser. Vi har også lyttet intenst til det, der er blevet sagt af den konservative og af Venstres ordfører her i dag.

Man taler om et tostrengt system. Hvad er det for nogle kommuner, man ønsker sig i et sådant tostrengt system? Er det mammutkommuner, man ønsker, til skade for nærdemokratiet og den decentraliseringsproces, der er i gang i dag? Hvordan skal den opgavefordeling være, som hr. Erik Larsen er inde på, i forhold til en styrkelse af kommunerne? Hr. Erik Larsen var også inde på, at amterne måske af den grund ville være overflødige. Hvad med særfor sorgen? Hvor skal den placeres? Hvad med vores sygehusvæsen? Skal det placeres i de mammutkommuner, som jeg ligesom fornemmer der ligger mellem linjerne?

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Det, der får mig på talerstolen, er til dels at

takke Venstres ordfører, som vi tidligere har hørt i medierne give klart udtryk for sin personlige holdning. Jeg vil da ikke undlade virkelig at takke ordføreren fra Venstre for en forholdsvis positiv indstilling til Fremskridtspartiets grundlæggende idé på dette område.

Argumentet for ikke at støtte Fremskridtspartiets forslag var bl.a., at det var alt for forenklet. Nu vil jeg gøre opmærksom på, at det drejer sig om et beslutningsforslag. Der står også i bemærkningerne til forslaget, at embedsmændene kan hjælpe videre med at udforme det egentlige forslag. Jeg håber da – som vi har set tidligere med fremskridtsforslag – at dette også på et senere tidspunkt vil få flertal her i Tinget.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jeg vil gerne til hr. Poul Erik Dyrlund sige, at jeg sagde det sådan set i mit indlæg, at Venstre selvfølgelig ikke ønsker store kommuner. Vi ønsker faktisk, at denne opgavefordeling, som vi ser hen til, at den stadig væk skal resultere i, at vi har den samme kommunestruktur, som vi har i dag.

Må jeg sige til hr. Køpke Christensen, når jeg sagde, at Fremskridtspartiets forslag var forenklet, var det også, fordi det faktisk er et lovforslag, der er fremsat, og ikke et beslutningsforslag, som Fremskridtspartiets ordfører her nævner. Jeg mener, når man fremsætter et lovforslag, så bør det efter min opfattelse indeholde nogle mere præcise anvisninger på, hvad konsekvenserne bliver. Jeg synes, det er et meget stærkt forenklet lovforslag for nu at sige det mildt.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg ved ikke, hvorfra den socialdemokratiske ordfører henter ordet mammutkommuner. Jeg sagde, at kommunerne kan indgå samarbejdsaftaler eller slutte sig sammen frivilligt, hvis de finder, det er den bedste måde at klare opgaverne på.

Når særfor sorgen blev nævnt, vil jeg godt henvise til, at der faktisk er et udviklingsarbejde i gang i amter og kommuner, hvor man er ved at flytte opgaverne over til kommunerne. Kommunerne er parate og mener sig i stand til

[Karen Højte Jensen]

at påtage sig disse opgaver. Der er jo heller ikke tale om, at institutioner, der eksisterer i dag, skal flyttes. Man skal finde en anden måde at lægge det politiske ansvar til rette på.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Hr. Poul Erik Dyrland for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Vi fik nu konstateret, at hr. Erik Larsen slår fast, at den nuværende kommunestruktur skal bevares. Det forstår jeg på den måde, at man ønsker ungefær den samme kommunestørrelse, som man har i dag. Men vi fik ikke svar på, hvordan og hvorledes man fra Venstres side vil håndtere sygehusvæsenet, hele kulturområdet og særforsovsområdet.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Når man lytter til debatten, kommer man uvægerligt til at tænke på det gamle teaterstykke, hvor Tante Et og Tante To sidder og snakker om Månens farve, og hvor det bliver konstateret, at Månen har den farve, som Måner skal have.

Sådan lyder det også her. Det lyder, som om alt er, som det skal være. Man må endelig ikke pille ved noget, når man begynder at diskutere, om statsamterne skal være der, og om, hvilke opgaver der ligger hvor og hvorfor.

Jeg skal med det samme slå fast, at vi selvfølgelig afviser disse forslag, som de ligger her. Man kan ikke komme med et forslag, der siger: Nu nedlægger vi statsamterne fra 1992 og amtskommunerne fra 1994. Der er faktisk opgaver, der skal løses begge steder, og de skal jo løses, hvad enten det er det ene eller det andet sted. Arbejdet skal gøres, der er et led, der må tage sig af det.

Som der også var lagt op til, da vi havde den sidste kommunalreform, skal der laves et meget grundigt analysearbejde af opgave- og byrdefordeling, og så må man ud fra det finde ud af, hvor tingene bedst ligger. Det er den måde, man må gøre dette på.

Jeg vil ikke afvise, at SF gerne vil være med til, at vi i udvalgsarbejdet prøver at snakke os sammen til, om man kunne forestille sig, at man kunne sætte et sådant analysearbejde i gang.

Der skal da ikke være nogen, der kan bilde mig ind, at med kommuner, med amter, med styrelser, med stat, med EF og – for at gå tilbage igen – med KL, med Amtsrådsforeningen, med kommunalforeninger, at der ikke er overadministration og et kæmpe bureaukrati, hvor vi måske godt kunne prøve at lave dette bureaukrati mindre, end det er i dag.

Så SF's melding er, at vi ikke kan tilslutte os forslaget – det er for nemt bare at sige, vi skal nedlægge – men vi vil meget gerne støtte, at vi fik nogle tanker sat i gang om at få et udredningsarbejde om, hvor der er behov for at komme fra den nuværende kommunalreform til en ny.

Men det må være på baggrund af et meget grundigt analysearbejde. Man kan ikke bare med et snu tag sige, at nu nedlægger vi den ene eller den anden instans, for arbejdet skal som sagt gøres. Derfor er det eneste fornuftige, hvis der kan skabes enighed om det, at sætte et analysearbejde i gang om opgave- og byrdefordelingen, hvor vi vil have det liggende og så på baggrund af det finde ud af, hvad der så er brug for af instanser.

Poul Nødgaard (FP):

Det er meget alvorligt ment, når Fremskridtspartiet gennemfører sit forslag om, at amterne skal nedlægges. Vi vil være at finde på banen hver gang, der er mulighed for at gennemføre forenklinger og afbureaukratiseringer.

Det har Fremskridtspartiet da for resten også forstået at regeringen vil. Men det er måske, når alt kommer til alt, kun regeringens talemåde for at give befolkningen det indtryk, at man stadig væk mener noget med, at det skal være lettere at være dansker.

Hvad er det så, Fremskridtspartiet vil? Jo, vi vil ganske enkelt have gennemført, at et lille land som Danmark kun skal have to offentlige administrative niveauer. Da vi som bekendt for tiden har tre, kan vi ikke se rettere, end at amtskommunerne må nedlægges, og de opgaver, som de for tiden udfører, må så fordeles mellem kommunerne og staten. Dette skal jeg komme ind på lidt senere i dette indlæg.

Hvad er så mulighederne for at få gennemført vort ønske? Jeg bedømmer dem umiddelbart som rimeligt gode. Lad mig derfor som illustration starte et helt andet sted.

[Poul Nødgaard]

Da Hovedstadsrådet skulle nedlægges, fremkom der også et antal af indsigelser. Landet ville på det nærmeste bryde sammen, hvis dette organ blev nedlagt. Hovedstadsrådet blev nedlagt, heldigvis, og skatteyderne blev sparet for en masse overadministration og opgaverne lagt ud bl.a. til kommunerne.

På samme måde tror Fremskridtspartiet, at det vil være muligt at nedlægge amtskommunerne, hvilket vil give en betydelig smidigere offentlig administration. Der kan næppe heller være tvivl om, at der også ligger en økonomisk gevinst i forslaget i form af administrative lettelser.

Det, som de politiske partier med rette kan fokusere på, er spørgsmålet om, hvordan de opgaver, som amterne for tiden forvalter, fremover skal blive administreret. Det er naturligvis kun muligt her at give eksempler på løsningen af nogle af de største amtslige opgaver.

Det har længe ligget klart, at Danmark på vejområdet ikke i længden kan opretholde tre vejmyndigheder. På dette område vil det være ganske enkelt at lade kommunerne og staten fordele det amtslige vejnet imellem sig. For at blive i den tekniske verden forestiller jeg mig også, at miljøopgaverne rimeligt let kan placeres hos kommunerne.

På det vel nok mest vitale amtslige område, nemlig sygehusene, forestiller Fremskridtspartiet sig, at sygehusene bør være selvstyrende direkte under sundhedsministeren. Nu vil nogen omgående sige: Centralisme. Men dette vil være helt forkert, for på sygehusområdet forestiller jeg mig, at den kommune, hvor sygehuset ligger, under én eller anden form godt kan blive inddraget i den daglige drift, f.eks. i form af et brugerråd, hvor den administrerende sygehuschef i samråd med personalet skal få sygehuset til at fungere.

Jeg vil ikke her i dag skyde med skarpt på vores sygehuspolitik i Danmark, men blot ganske stilfærdigt bemærke, at mange amter har foretaget og også fremover vil foretage meget prestigeagtigt sygehusbyggeri. Når det først efterfølgende er konstateret, hvad drift og anlæg løber op i, så kommer turen til nedlæggelse af de mindre sygehuse. Det vil være helt unødvendigt her i denne korte ordførertale at give eksempler på det her fremførte.

Med staten som økonomisk ansvarlig for vore sygehuse vil vi opnå et mere ensartet syge-

husvæsen, hvor de nuværende stive amtsgrænser vil være en saga blot, hvilket vil være helt i tråd med befolkningens ønsker.

For befolkningen virker amtskommunerne også som noget helt fjernt. Ikke ret mange borgere ved, hvad amterne i virkeligheden beskæftiger sig med. Heller ikke den omstændighed, at amterne nu og da på forskellig vis laver reklamefremstød, synes at virke på befolkningens interesse, hvilket også kommer til udtryk ved valgene, hvor kun den omstændighed, at amtsvalget holdes samme dag som kommunalvalget, giver en rimelig valgdeltagelse, hvor det er givet, at det er kommunalvalget, der får vælgerne til valgurnen.

Af de mange breve, jeg har modtaget – og de er ikke alle fra partifæller – står det mig mere og mere klart, at Folketinget ikke i længden kan blive ved med at fastholde, at amterne skal bevares. Derfor er det da også glædeligt at konstatere, at i de 2 år, der er gået, siden vort forslag sidst var til behandling, er der sket et vist politisk tøbrud.

Lad mig her starte med De Konservative, hvor selveste statsministeren med passende mellemrum taler om amternes nedlæggelse. Dette klare signal fra statsministeren er Fremskridtspartiet glad for, og det blev fint fulgt op i dag af ordføreren.

Det andet regeringsparti, Venstre, har det lidt vanskeligere. Det er vel næppe helt forkert at antage, at ønsket om en bevarelse af amterne hænger nøje – og jeg understreger »nøje« – sammen med, at Venstre sidder på et meget stort antal amtsborgmesterposter, og at disse magtfulde personer lægger et pres på deres parti, som folketingsgruppen tilsyneladende ikke kan stå for, koste hvad det vil.

Det er dog glædeligt at konstatere, at en del Venstrefolketingsmedlemmer på det seneste ikke har været afvisende over for Fremskridtspartiets lovforslag. Det gælder f.eks. såvel hr. Erik Larsen som hr. Peter Brixtofte, der i Amtsrådsforeningens blad den 19. februar 1991 er citeret for at have udtalt sig til fordel for amternes nedlæggelse. Jeg må stærkt appellere til Venstre, at man ændrer signaler, så der ikke kommer til at gå endnu 10 år, før vi får amterne nedlagt. De burde aldrig have været oprettet; så var mange skatteyderkroner blevet sparet. Men lad os nu se fremad. Det kan som bekendt ikke nytte at græde over spildt mælk.

[Poul Nødgaard]

Jeg vil også knytte nogle få bemærkninger til mit partis forslag om statsamternes nedlæggelse. Denne institution blev også lovfæstet ved kommunalreformen i 1970, hvor man syntes, at de hidtil så magtfulde amtmænd burde have en fortsat mission ude i landet. Amtmændenes to vigtigste opgaver er de såkaldte familieretssager, hvor der er tale om skilsmisssager, fastsættelse af hustrubidrag, bestemmelse om samkvemsret med børn osv. Denne meget vigtige opgave foreslår Fremskridtspartiet fremover placeret på de lokale dommerkontorer, dér, hvor folk bor, så man undgår den lange rejse fra hjemmet til amtsgården, hvor statsamterne som oftest har deres kontorer.

Der er i øvrigt et konsulentfirma, som er sat til at se på dommerkontorernes opgaver, så det vil nok være passende, at det her fremførte kunne komme til at indgå i overvejelserne om dommerkontorernes fremtidige arbejdsområder.

En af amtmændenes andre vigtige opgaver er tilsynet med kommunerne, en opgave, som passende kan overføres til indenrigsministeren, hvortil der jo i forvejen er klageadgang, såfremt man ikke er tilfreds med tilsynsrådets afgørelse.

Måtte jeg afslutningsvis om de her foreliggende forslag sige, at det er på høje tid, at Danmark får taget sig sammen til at gå fra tre ned til to offentlige administrative niveauer, hvoraf følger, at der også fremover kun foretages skat-teudskrivning af staten og kommunen. Jeg ved – og det vil jeg gerne understrege – at der er mange detaljer, der skal falde på plads, når amterne og statsamterne nedlægges, men Folketinget bør tage den overordnede beslutning, hvorefter vort loyale embedsapparat vil bidrage med at få de mange brikker til at falde på plads.

Kommende slægter kan med rette bebrejde Folketinget, hvis der ikke bliver ryddet op her og nu. Skulle det ikke ske, kan Fremskridtspartiet i hvert fald glæde sig over, at Folketingstidende vil fortælle befolkningen, hvor de forskellige partier stod i denne sag, der ikke alene drejer sig om økonomi, men i lige så høj grad om mere smidighed i de offentlige systemer.

Jeg så for kort tid siden et indlæg i et blad, hvor en særdeles kendt og agtet dansker, nemlig forfatteren Paul Hammerich om amternes nedlæggelse sagde – og jeg citerer:

»De amtsråd, der efter kommunalreformen i 1970 skulle være koordinerende led mellem

kommuner og stat, har forskanset sig i selvbestaltede hertugdømmer til værn om noget, som man kalder regional egenart.«

Jeg kan fuldt og helt tilslutte mig dette citat.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg forstod hr. Poul Nødgaards indlæg sådan, at han på Fremskridtspartiets vegne ønskede at tage patent på forenklinger og afbureaukratisering som det eneste parti, der gik ind for det i Folketinget. Jeg tror, jeg kan sige, at det gør vist faktisk alle Folketingets partier.

Som eksempel på det, der kunne opnås af forenklinger og afbureaukratisering, henviste hr. Poul Nødgaard til nedlæggelsen af Hovedstadsrådet, en nedlæggelse, som vi fra Socialdemokratiet side var stærkt uenige i af politiske grunde, fordi vi ønskede en samlet politisk enhed, der kunne varetage hele hovedstadsområdet interesser. Det er der altså ikke.

Men lad os nu se på den administrative besparelse, der er opnået. Hvad er der sket? Ja, den administration, der var samlet til at løse de funktioner, som Hovedstadsrådet løste, er blevet delt ud til de tre amtskommuner og Københavns og Frederiksberg Kommuner. For os at se er der altså overhovedet ikke opnået nogen besparelse.

Når nu hr. Poul Nødgaard henviser til det, vil jeg godt bede om tre eksempler på konkrete besparelser, der er opnået ved nedlæggelse af Hovedstadsrådet, samt gerne have en oplysning om, hvor store beløb der egentlig er sparet ved hver af de tre konkrete besparelser, som det dog må være muligt at nævne ud af den kæmpebesparelse, forstår jeg, det har været at nedlægge Hovedstadsrådet.

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg synes, det var en blændende tale af hr. Poul Nødgaard; der lå noget bagved. Nedlæggelse af amterne og i det hele taget en tiltrængt reform omkring kommunerne er rykket nærmere. Det er der overhovedet ingen tvivl om. Vi hører det ude omkring; det modnes mere og mere.

Disse to forslag, vi behandler nu, er genfremstættelser. Når jeg ser tilbage på de ordførertaler, der blev holdt i oktober måned 1988, og kigger på, hvad jeg selv sagde på mit partis vegne, må jeg sige, at der på de 2½ år er sket nogen

[Lis Noer Holmberg]

opblødning. Her tænker jeg på de stive amtsgrænser, der har virket dræbende og været en stopklods for en mere smidig sygehusbehandling. Det var faktisk et meget vigtigt indslag i min ordførertale på det tidspunkt.

Flere amter i Nordjylland har nu åbnet grænserne for sygehusvalg. På Sjælland har flere amter nu også gjort det. Jeg tror simpelt hen, at al den snak om amternes nedlæggelse har fået amtsbestyrelserne til at vågne op. Desuden spiller det vel også en rolle, når vi taler sygehusvæsen, at vi har fået privathospitaler. Konkurrence er og bliver godt.

Når det er sagt, så er der ingen tvivl om, at der må arbejdes videre med tanken om en kommunalreform, hvor amterne nedlægges, men det er altså ikke noget, man gør fra den ene dag til den anden. Vi må først have helt klare linier med hensyn til opgavefordelingen. I CD har vi gang på gang slået til lyd for, at sygehusvæsenet blev lagt ind under Sundhedsministeriet, nøjagtigt som seminarierne er lagt ind under Undervisningsministeriet. Når det sker, har vi faktisk fjernet den største klump fra amterne. Det kunne være starten på en afvikling af amterne.

Dernæst må man begynde at diskutere kommunernes størrelse. Så kommer de øvrige ting, bl.a. vejrvesen og miljø, og hvordan alle disse mange forskellige ting skal uddelegeres til kommunerne. En ting er i hvert fald sikkert – det oplever man, når man sidder i en kommunalbestyrelse – som jeg har hørt mange steder fra i dette land: Det er drønirriterende, når man i en kommune sikrer cyklisterne med gode cykelstier, at der så inden for kommunegrænsen ligger det, man kalder amtsveje, for så står borgerne i denne kommune pludselig med uhyrligt farlige vejstrækninger, hvor der intet kan gøres, hvis den cigarkasse, der hedder amtet, ikke vil blive åbnet til etablering af cykelstier på den farlige vejstrækning.

Det er blot for at tage et enkelt eksempel, for det ville blive alt for omfangsrigt, hvis man skal komme med diverse eksempler. Men det er efterhånden en irritation blandt borgerne, og vi skal huske på, at borgerne betaler både kommuneskat og amtsskat, og de kan simpelt hen ikke finde ud af det rod, der er imellem de forskellige cigarkasser.

Jeg er helt sikker på, at en masse bureaukrati vil forsvinde, hvis vi får en af disse cigarkasser fjernet, så CD er altså stadig interesseret i at ar-

bejde hen imod en ny kommunalreform. Danmark er for lille et land til at have de tre instanser – stat, amt og kommune – som vi kører med nu. Det er simpelt hen helt urimeligt.

Ministeren siger, at de opgaver, der nødvendigvis skal løses af det offentlige, skal løses dér, hvor man gør det bedst og billigst, og så tæt på borgerne som overhovedet muligt. Ja, men det er altså ikke tilfældet med den struktur, vi har i dag. Der er alt for mange slagsmål mellem amter og kommuner, og der er i mange sager tale om dobbeltadministration. Derfor er jeg stadig af den overbevisning, at de opgaver, der ligger i amterne, meget mere smidigt kan udføres af kommunerne. Det gælder dog ikke sygehusvæsenet, som jeg tidligere har nævnt. Det mener vi ligger bedst i Sundhedsministeriet. Men jeg vil gerne bemærke, at det betyder, at der må være en dygtig ledelse på det enkelte hospital såvel fagligt som administrativt.

Jeg synes, det er godt, Fremskridtspartiet har foranlediget debatten her i dag, ligesom de gjorde for 2½ år siden. Jeg synes, det er fint, at man sætter fokus på det, men det er svært, som flere har sagt, at sætte dato på. Vi er altså positive over for det, og jeg kan forstå på næsten alle ordførere, at de faktisk gerne vil have, man arbejder videre med det for at se, hvordan man kan løse op for dette problem. Jeg synes, at vi skal holde gryden i kog og fortsætte debatten, men vi skal ikke kun nøjes med alle disse fine ord her fra talerstolen og så, når der er gået 2½ år igen, står vi her igen og siger det samme. Nu synes jeg nok, der må ske noget.

Jeg synes også, det er glædeligt nu at høre, at der på amtsgeneralforsamlingen i Ålborg i næste uge er to forslag, der netop går på amternes nedlæggelse. Det ene er faktisk fra CD, som har sagt det, som jeg har sagt her, at man vil afvikle, og hvor man helt klart siger, at de nuværende amter i hvert fald har bevist, at de ikke kan magte opgaven med at styre sygehusene. Der er ikke et eneste amt i dette land, der ikke har været utilfreds med den behandling, patienterne har fået på hospitalerne, og det synes jeg nok er beklageligt.

Vi er altså positive over for det, men der er mange ting, der skal samles, inden vi kan sige, at vi kan nedlægge amterne.

Ole Vig Jensen (RV):

Som det er fremgået af debatten indtil nu, er

[Ole Vig Jensen]

der tale om genfremsættelse af to lovforslag, som tidligere har været til behandling, og hvor Det Radikale Venstre har tilkendegivet sin stilling, og vi har ikke ændret holdning.

Begge forslag er for vidtgående. Når jeg siger det på den måde, så er det, fordi vi ikke er afvisende over for til stadighed at overveje og nyvurdere den nugældende opgavefordeling. En sådan opgavefordeling og en stadig opgaveudlægnings sker jo i øvrigt til stadighed. Adskillige opgaver er i de senere år lagt ud, dels fra staten til henholdsvis amter og kommuner, dels fra amtskommunerne til kommunerne.

Efter Det Radikale Venstres opfattelse er der tale om en decentraliseringsproces, som på én gang kan være med til at styrke og udvikle vort folkestyre og hensigtsmæssigt skabe forenkling og overskuelighed til gavn for borgere og samfund. Der er sket meget i de senere år, og mere vil givetvis komme til.

Vi skal efter vores opfattelse fortsat sikre først og fremmest en klar opgavefordeling mellem stat, amter og kommuner på en måde, der modvirker enhver form for dobbeltadministration. Opgaverne skal løses dér, hvor det er mest hensigtsmæssigt, og så tæt på borgerne som muligt, som det også er tilkendegivet såvel af regeringen som af adskillige partier her i dag, og Det Radikale Venstre deler den opfattelse.

Vi vil dog gerne deltage i videre drøftelser om en fortsat opgaveudlægnings, og det kan vel ikke afvises, at også de igangværende frikommuneforsøg vil give anledning til ændringer i den nuværende opgavefordeling. Jeg går ud fra, at indenrigsministeren vil forvalte den side af sagen på en sådan måde, at Folketinget får lejlighed til at tage stilling, når der foreligger resultater af de pågældende frikommuneprojekter.

Når det gælder statsamterne, er der, som det allerede er nævnt, tale om en decentralisering fra staten og ud i de regionale områder, og det er svært at se, hvordan man, generelt i hvert fald, kan gøre det meget mere hensigtsmæssigt. Men også her kan vi godt drøfte enkeltområder.

Til slut må jeg sige, at hvis Folketinget skulle følge Fremskridtspartiets forslag – hvad der ikke er udsigt til i dag, hvis man har lyttet til debatten – så ville der mangle svar på en række spørgsmål, som uvægerligt vil dukke op, hvis vi her og nu nedlagde amtskommunerne.

Glønborg (KRF):

Hvis man nedlægger amterne, så skal opgaverne enten lægges over til staten, hvilket Kristeligt Folkeparti ud fra et ønske om ikke at centralisere mere vil sætte sig imod, eller til primærkommunerne, og så frygter vi, at vi i løbet af få år vil konstatere, at en lang række kommuner er for små til at løse de opgaver, de nu har fået, og så kommer ønsket om at få kommunerne gjort noget større, og det er vi absolut imod.

Så vi har svært ved at se, at der er nogen fornuftige grunde til at gå ind for de forslag, Fremskridtspartiet har fremsat her, om at afskaffe amterne.

Derimod ser vi meget gerne en fortsat drøftelse i hvert enkelt tilfælde om opgavefordelingen. Lad os gå meget frit til den opgave og se på, hvem der løser opgaverne bedst. Jeg er helt overbevist om, at vi kan komme videre med hensyn til decentralisering. Det er vores principielle holdning.

Det er jo ingen hemmelighed, at det er sygehusvæsenet, der har givet de største problemer i amterne, og det er ikke så mærkeligt. Det er en kæmpemæssig og meget, meget vanskelig opgave. Jeg synes, det er lidt for nemt, når fru Lis Noer Holmberg henviser til, at man alle steder har været utilfreds. Jeg er stensikker på, at den utilfredshed ville have vist sig, uanset hvem der skulle igennem den opgave, som amterne har været igennem nu.

Vi vil være absolut modstandere af at lægge sygehusvæsenet om til statsdrift. Men vi vil se med megen glæde på, om man fra indenrigsministerens side vil presse amterne lidt for at få institutionaliseret samarbejdet omkring løsningen af visse specialopgaver for sygehusene.

Vi mener, at amterne har en passende størrelse som enheder til at indgå i samarbejdende fællesskaber. Jeg mener ikke, at vi skal etablere specielle sygehusregioner. Nogle har talt om 3-4 sygehusregioner i landet, men jeg er af den opfattelse, at nogle specialer kun skal løses ét sted i Danmark, andre vil det være rimeligt at få løst tre steder, andre vil det være rimeligt at få løst fem steder, og atter andre vil det være rimeligt at få løst 14-15 steder. Der må et godt stykke planlægningsarbejde til imellem amterne, for at man får den rigtige placering af disse specialer.

Jeg synes, at indenrigsministeren må være rette institution til at prøve at skubbe det sam-

[Glønborg]

arbejde i gang, gerne i alliance med sundhedsministeren. Jeg synes, det har vist sig, at indenrigsministeren har gode evner til at få amterne til at falde på plads med hensyn til at løse nogle opgaver.

Amtsrådsforeningen må egentlig også kun være interesseret i at få disse opgaver løst på den billigst mulige måde, og jeg synes, at man må udbygge dette samarbejde.

Og så har jeg en speciel bøn på dette område, der vedrører de private specialhospitalet, vi har liggende rundt omkring. Jeg tænker f.eks. på et speciale som epilepsiarbejdet i Dianalund. Det ville være en ulykke, om det skulle gå bagud af dansen, fordi amterne i egoistisk spareiver opgiver at bruge det. Vi har mistet et virkelig værdifuldt speciale på Diakonissestiftelsen med hensyn til læbe-ganespaltebehandlingen, som lå dér, og vi skal ikke have mere af den slags.

Jeg håber, at vi stadig væk fra central side kan øve en vis pression på amterne for, at de står sammen om at få disse værdifulde specialhospitalet til fortsat at løse disse opgaver.

Med hensyn til nedlæggelsen af statsamterne vil jeg blot henvise til den glimrende redegørelse og argumentation, som jeg mener indenrigsministeren gav, for, at vi skal beholde statsamterne. Jeg har ikke set nogen som helst holdbar argumentation for, at de opgaver, statsamterne løser, kan løses bedre eller billigere andre steder.

Så alt i alt klart nej til begge lovforslag.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Det, der egentlig får mig til at bede om en kort bemærkning, var fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger i forhold til spørgsmålet om overadministrationen.

Fru Lilli Gyldenkilde var temmelig sikker på, at der blev overadministreret. Jeg er knap så sikker. Vi har været igennem en årrække, hvor den økonomiske sparekniv har været utrolig hård. Det gælder på det statslige, det amtslige og det kommunale område. Jeg er meget overbevist om, at man rundt omkring i stat, amter og kommuner i administrationen kigger nøgternt på, om man nu overadministrerer. Skulle fru Lilli Gyldenkilde kunne pege på nogle områder, så skal der ikke herske nogen tvivl om, at vi fra Socialdemokratiets side vil være med til, som jeg også sagde i min ordførertale, hele ti-

den at kigge på ressource- og opgavefordelingen vedrørende amterne.

Fru Lis Noer Holmberg talte meget om brugernes utilfredshed med sygehussektoren. Jeg har den opfattelse, at det kunne skyldes netop de store sparekrav og besparelser, amterne også har været udsat for i en årrække.

Jeg har i øvrigt den opfattelse, at det er sundt med debat om sygehusene. Jeg finder det sundt, at man ude i lokalområderne, ude i regionerne har en debat om sygehusstrukturen, om, hvordan vi skal håndtere disse ting. Jeg er meget, meget nervøs for, at hvis man skal til at centraladministrere hele vores sygehussektor her i landet, så dør den debat ud, og det bliver til skade for brugerne.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg vil gerne starte med at svare hr. Poul Erik Dyrland med hensyn til besparelser i amterne.

Det er rigtigt, at både amter og kommuner skal være med til at spare, hvis dette land skal have sin økonomi på fode, det siger sig selv, men der er ingen, der siger, at man lige netop behøver at spare dér, hvor det gør allermost ondt. Der er i høj grad tale om prioritering.

Der har også været tale om, at sygehusene har været utrolig ineffektive mange steder. Vi har fået en ny overenskomst med Foreningen af Yngre Læger for år tilbage, og det har faktisk vist sig, hvad både overlæger og yngre læger har givet udtryk for, at det ikke fungerede, som det egentlig burde fungere, og det synes jeg er beklageligt.

Så vil jeg godt have lov til at sige til Kristeligt Folkepartis ordfører, at det er klart, at man ikke kan generalisere og sige, at det er overalt, altså at alle mennesker er utilfredse med deres sygehusophold osv. Men der har været mange store problemer med hensyn til f.eks. kaution. Det er igen et spørgsmål om besparelser og amtsgrænser.

Jeg vil gerne henvise til Berlingske Tidende fra den 12. marts, hvor der var et indlæg, hvori lægeforeningsformanden helt klart giver udtryk for, at sygehusene må til at kæmpe om patienterne. Det vil give konkurrence inden for det offentlige sygehusvæsen. Jeg tror, det er nødvendigt for, at vi får noget mere skub i hele dette område. Formanden foreslår faktisk, at pengene følger patienterne, så de sygehuse, der

[Lis Noer Holmberg]

får mange patienter, også får mange penge, altså at man – det synes jeg er en glimrende idé også på mange andre områder – ligesom hæfter en pose penge på den enkelte. Det kunne da godt lade sig gøre.

Så taler man om statsdrift, og man er så bange for at få sygehusvæsenet ind under Sundhedsministeriet. Jamen det behøver da ikke at betyde, at det så ikke kan fungere. Man kan gøre det, jeg sagde. Man kan jo sørge for, at der er en dygtig og kompetent ledelse på det enkelte hospital, og så netop, som lægeforeningsformanden siger, lade det blive betaling pr. patient, pr. behandling.

Alt kan lade sig gøre, og alt kan smidiggøres, hvis viljen er til stede.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Da jeg lyttede til hr. Poul Erik Dyrlands første indlæg, lød det, som om Socialdemokratiet havde den grundholdning, at alt skal være, som det var, og blive, som det er.

Jeg vil godt spørge, hvis jeg forstod det rigtigt, at Socialdemokratiet vil strække sig så langt som til at sige, at der er nogle opgaver, der skal flyttes fra amter til kommuner, hvad det er for nogle opgaver, Socialdemokratiet vil være med til at flytte.

Det får mig til at spørge, om Socialdemokratiet er rede til at gå ind for det forslag, der i øjeblikket er til behandling i Folketinget, om flytning af kompetencen vedrørende tilkendelse af førtidspension til kommunerne. Her er netop et afskrækkende eksempel på dobbeltadministration, som forlænger sagsbehandlingen og generer borgerne utrolig meget. Her har Socialdemokratiet chancen for at demonstrere, at de vil flytte opgaver.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Det er til hr. Poul Erik Dyrlands sidste indlæg heroppe. Du bad om direkte eksempler på overadministration og dobbeltadministration, idet du tvivlede på, at det fandt sted. Det er meget tydeligt, at du aldrig har siddet i en kommunalbestyrelse og et amtsråd samtidig.

Jeg sad i en kommunalbestyrelse i 11 år, og jeg sad samtidig i et amtsråd i 8 år. Når vi f.eks. behandlede zonesager, det kunne være vind-

møller, det kunne være en udestue, det kunne være et beboelseshus eller en lade, der skulle op at stå, skulle embedsmændene først ud at se, om det nu var rimeligt. Så var det en fra teknisk udvalg i kommunen. Så blev vi ringet op af naboer eller af den, der ville bygge, og så måtte vi ud at se på det. Så gik der et par måneder, og så ringede den samme mand igen: Nå, Aage Brusgaard, nu må du komme ud igen, for nu er det amtet, der skal til at behandle det. Nøjagtig den samme sag.

Det er ikke noget, der sker én gang. Det var noget, der skete i zonesager ca. 50 gange om ugen, da jeg sad i amtsrådet. Det er meget normalt for et ganske almindeligt amt som Viborg Amt. Det er dobbeltadministration, så det klodser.

Det samme gælder sociale sager. Jeg sad i socialudvalget i Morsø Kommune i 11 år. Hvor går sociale ankesager hen? De går til det sociale ankenævn i amterne. Hvor går pensionssager hen? De går til pensionsankenævnet i amterne. Det er nøjagtig samme sager, disse to instanser behandler. Det er totalt tidsspilde, og det er dobbeltadministration.

Nu har jeg ikke de rigtige tal med, men alle har set dem i bladene, ellers kan jeg i hvert fald fremskaffe dem. Der ligger statistikker på, at administrationen her i Danmark er 2-3 gange så dyr pr. industriarbejder, som den er i f.eks. Schweiz, Holland og Vesttyskland, som vi gerne vil sammenligne os med. Det kunne jo tænkes, at det var lige netop derfor, de lande har overskud på handelsbalancen, og vi så skal låne af dem.

Der er ingen tvivl om, at Danmark overadministreres, så det batter, og det er, fordi vi har tre ledende organer. Vi er knap 5 mio. her i Danmark. Det er ikke engang så mange, som der er i Hamburg, og de har kun én kommunalbestyrelse – jeg ved ikke, om de er 30 eller 120 medlemmer, det er også lige meget – men de kan administrere et betydeligt større antal borgere med ét organ. Hvorfor skal vi have tre?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg blev bare en lille smule nervøs for, om fru Lis Noer Holmberg forsøgte den vanskelige kunst at blæse og have mel i munden på én gang, når ønsket var at gøre folk tilfredse med hele sygehusbetjeningen.

[Glønborg]

Når man ser på, hvilke muligheder der er, hvis man nedlægger amterne, konstaterer man, at der er den mulighed at gøre det til statsdrift hele vejen igennem, altså lægge sygehusene ind under staten. Så bliver der nok ikke den konkurrence imellem sygehusene, fru Lis Noer Holmberg så gerne ser, for så bliver der tale om styring.

Men jeg forstod det også sådan, at fru Lis Noer Holmberg ønsker at gøre folk tilfredse og glade for sygehusene ved nærmest at privatisere dem, i det mindste gøre dem til selvstyrende organer, der ud fra økonomiske betragtninger skal vise, hvem der virkelig kan løse opgaven effektivt og godt.

Jeg tror, det er udmærket med konkurrence, når man skal sælge støvsugere, og når man skal producere isvafler, og hvad der nu ellers er. Men sygehusbehandling drejer sig jo om noget andet og mere. Der skal der være en tjeneste til rådighed, uanset om det er økonomisk fornuftigt og forsvarligt, og uanset om man lige har nogle, der gerne vil løse den opgave her og nu. Man må sige, at der skal være nogen, der kan løse den opgave, og som gør det.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

På foranledning af hr. Risgaard Knudsen skal jeg gøre opmærksom på, at § 26 i forretningsordenen ikke er sat ud af kraft, og hvis hr. Aage Brusgaard fortalte sig, vil han sikkert i sit næste indlæg råde bod på det.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg forstår stadig ikke hr. Glønborg, det må jeg ærligt erkende.

Vi arbejder i øjeblikket meget med at lægge selvstyre ud til den enkelte kommune, til den enkelte skole. Man gør det på institutioner, og man gør det mange steder rundt omkring. Det er decentralisering, der finder sted, og det påvirker, at man får mere for pengene, hvis jeg må sige det sådan.

Det er helt klart, at der ville ske det samme, hvis man gav sygehusene en pulje, en pose penge efter sygehusets størrelse, efter hvor mange patienter der er plads til, og den behandling, de får. Jeg synes altså, at som det foregår i øjeblikket og har gjort det i de senere år, er det ikke tilfredsstillende.

Vi oplever gang på gang derude, at man lukker hospitalerne fredag eftermiddag kl. 14, og så står alt det kostbare udstyr den lange weekend uden at blive brugt. Det må man sige er urimeligt, når vi har ventelister. Der er folk, der går og venter med lidelser, og de kan ikke blive behandlet.

Hvis f.eks. en speciallæge ønsker at leje sig ind – vi har oplevet, at The Mermaid Clinic har søgt om at få lov til at leje sig ind – så siger man nej. Jeg synes, det er for stift.

Vi kan være enige eller uenige om, hvorvidt det skal være staten, at det skal ligge under Sundhedsministeriet, men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at lægerne selv er begyndt at ønske, at man får lavet en ny struktur omkring sygehusene, og så må det altså være, fordi der er noget om det.

Men i øvrigt er dette ikke en sundhedsdebat, så jeg agter ikke at tage ordet mere. Vi er altså positivt indstillet over for, at amterne bliver afviklet.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg føler det nødvendigt at gå herop, for jeg var ikke afvisende over for at kigge lidt på, om opgaver og byrdefordeling nu også er det rigtige så mange år efter en kommunalreform. Samtidig gav jeg udtryk for, at vi ikke kunne drømme om med et snuptag at nedlægge amterne. Der må et grundigt analysearbejde i gang for finde ud af, om der skal laves om på det.

Debatten efterfølgende har da også vist, at det er rigtigt. Når nogle ordførere siger, at vi ikke skal have miljøtilsynsmyndigheden liggende et andet sted end hos kommunerne, at vi ikke skal have et ankesystem for tildeling af pensioner, for det kan kommunerne selv tage sig af, så mærker man en hensigt, der gør én forstemt. Så er det noget helt andet, dette forslag handler om, end det, man seriøst gik ind i debatten om.

Det er ikke en stor, bred indenrigspolitisk debat, vi har, om, at vi ikke kan lide dette eller det eller dette eller hint. Det er et spørgsmål, om vi har den rigtige opgave- og byrdefordeling her i landet, om vi har de strukturer, der passer ind i forhold til de opgaver, og ikke et spørgsmål, om man skal afskaffe en del af det.

Den debat deltager jeg ikke i. Jeg er uenig i, at man ikke skal have et miljøtilsyn. Jeg er uenig i, at vi ikke har et af de billigste sygehus-

[Lilli Gyldenkilde]

væsener i verden. Hvis vi sammenligner på bruttonationalproduktet, så har vi i Danmark, målt i forhold til de lande, vi plejer at sammenligne os med, et meget billigt system. Amterne skal i hvert tilfælde ikke nedlægges, fordi de har sørget for, at vi har det.

Det mener jeg er en helt anden diskussion, men den kan vi vende tilbage til. Jeg mener, vi må tage en drøftelse i udvalget, for det eneste, et flertal kan blive enige om, er, så vidt jeg har hørt på debatten i dag, at vi sætter os ned og laver et analysearbejde om, hvorvidt vi har den rigtige opgave- og byrdefordeling her i landet. Amterne bliver ikke afskaffet med denne debat her i dag. Det er der et flertal imod.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg skal sige til fru Karen Højte Jensen, at Socialdemokratiet altid vil være parat til at diskutere opgave- og byrdefordelingen mellem stat, amter og kommuner. Er der opgaver, som det er fornuftigt og formålstjenligt at flytte fra det ene område til det andet, så vil vi være med til det, så vil vi kigge positivt på det.

Jeg er også nødt til at skuffe fru Karen Højte Jensen ved at sige, at Socialdemokratiet absolut ikke vil sige ja til, at man flytter pensionssager over til kommunerne, men det er jo en anden debat og i et andet forum.

Fru Lis Noer Holmberg siger, at man løser sygehusproblematikken ved med et snuptag at flytte det over under Sundhedsministeriet og så i øvrigt ansætte nogle gode og dygtige administratorer ude på de enkelte sygehuse.

Jeg vil godt minde om, at så vidt jeg har opfattet tingene, har man haft store administrative problemer på Rigshospitalet i en årrække. Der er det ikke lykkedes staten at ansætte sygehusadministratorer, der har kunnet håndtere den sag.

Hr. Erik Larsen stillede jeg et spørgsmål. Jeg ved ikke, om jeg får et svar.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jo, hr. Poul Erik Dyrlund skal få et svar.

Hvordan kan kulturområdet, spørger hr. Poul Erik Dyrlund, overhovedet klares, hvis ikke man havde amterne? Det spørgsmål har jeg engang stillet til en kendt kulturpersonlighed

og fik det svar, at kulturen vil trives under alle forhold, under alle omstændigheder i bedste velgående.

Jeg vil godt vedrørende de spørgsmål, hr. Poul Erik Dyrlund stiller om særforborg, sygehuse og for så vidt også kulturen, sige, at vi i Venstre har meget, meget stor tillid til kommunernes evne til at løse opgaver, det har vi også bevist. Vi har stor tillid til det, og vi har også den indstilling, at der nok ikke er noget, kommunerne ikke kan løse. Spørgsmålet er kun, hvor det løses mest hensigtsmæssigt. Jeg vil ikke gå ind i en sundhedspolitisk og sygehuspolitisk debat, men kun sige, at der kan tænkes mange løsningsmodeller også for sygehusområdet, bl.a. selvstyring og fælleskommunalt sygehusvæsen.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil gå lidt tilbage i historien, dog ikke længere end til starten af denne debat.

Hr. Poul Erik Dyrlund udtalte, at Fremskridtspartiet ikke har fundet nye argumenter for nedlæggelse af amterne, siden vi sidst havde det oppe for et par år siden. Det er nok korrekt, men der er faktisk ikke ret mange flere argumenter at skrabe sammen. Der var rigeligt i det, vi hørte for to år siden.

Jeg kunne jo så spørge hr. Poul Erik Dyrlund, om Socialdemokratiet har fundet nye argumenter for at bevare amterne. Alle partier har været heroppe og snakke, men der er faktisk ingen, der er kommet med nogen særlige begrundelser for at bevare amterne. Det synes jeg nok I burde kunne trække ud af ærmet.

Derimod har jeg set en artikel af et tidligere fremtrædende medlem af den socialdemokratiske gruppe, der hedder hr. Mogens Camre, i et blad, der hedder Kommunen, fra den 5. maj 1988. Jeg vil ikke læse hele artiklen op, den er ret omfangsrig, men i hvert fald er overskriften: »Amtskommunerne bør nedlægges«, og Mogens Camre har en masse argumenter vedrørende den dobbelte, tredobbelte administration, det er for dyrt. Måske I skulle prøve at tage hr. Mogens Camre ind som konsulent for Socialdemokratiet.

Vi har befolkningen, vælgerne som en slags konsulentfirma. I dagbladet B.T. for den 12. marts d.å. var der en meningsmåling vedrørende nedlæggelse af amterne. Der er flertal for at nedlægge amterne. 42 pct. mener, at vi skal

[Aage Brusgaard]

nedlægge amterne, 30 pct. siger nej, og så er der 28 pct., der ikke rigtig ved, hvad de mener.

Jeg mener altså helt klart, at vi har den største del af befolkningen på vores side, når vi siger, at amterne er overflødige. Vi har også argumenterne i orden. Det er det, vi skriver i bemærkningerne til lovforslaget.

Fru Karen Højte Jensen nævnte i sin ordførertale, at De Konservative ville decentralisere og ikke centralisere. Så vil jeg bede fru Karen Højte Jensen give nogle eksempler på, hvor De Konservative har prøvet at decentralisere. I har faktisk haft regeringsmagten nu i 8 år, men det er meget sjældent, vi har set noget konkret på bordet. Der er somme tider nogle læserbreve og sådan noget som regel 1 måned før et folketingsvalg, men egentlige lovforslag ser vi aldrig.

Jeg synes også, det er glædeligt, at fru Lilli Gyldenkilde udtalte sig så positivt over for forslaget, og det samme gælder CD's ordfører. Det er egentlig beskæmmende, når der er så mange, der har været relativt positive enten over for nedlæggelse af amterne eller i hvert fald over for at undersøge, om der er opgaver, der kan overføres fra amterne til kommunen, at det ikke seriøst skulle kunne lade sig gøre her imellem første- og andenbehandlingen eller frem til tredjebehandlingen at nå et resultat. Jeg synes i hvert fald, der er mange, der har været ret positive – også meget mere positive end for 2-3 år siden, da vi sidst havde debatten. Jeg mener altså, at Socialdemokratiet går for vidt med deres mere eller mindre totale afvisning.

Flere ordførere har kritiseret os for, at vores forslag er et snu-tagslovforslag. Jamen vi skriver jo netop i bemærkningerne:

»Vedtages lovforslaget, må der selvsagt opgave for opgave tages stilling til, hvilke myndigheder der skal overtage amtskommunernes nuværende opgaver.

Forslagsstillerne forudsætter, at regeringen i så fald fremsætter de nødvendige lovforslag om lovændringer som følge af vedtagelsen.«

Det er altså ikke sådan, at vi tror, vi har fundet de vises sten på hvert enkelt område. Vi mener, at regeringen og Folketinget må behandle de forskellige punkter seriøst, hvorefter vi kan vedtage en nedlæggelse af amterne 1. januar 1994.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg noterede mig, at hr. Aage Brusgaard i sin søgen efter argumenter for forslaget om nedlæggelse af amterne henviste til en artikel af Mogens Camre, som tidligere har været medlem af dette Ting.

Jeg skal i den anledning gøre opmærksom på, at vi i Socialdemokratiet er uenige med Mogens Camre i den tilkendegivelse, han har givet. Men som hr. Poul Erik Dyrlund har sagt, er vi selvfølgelig parat til at se på, om der bør ske opgaveoverførsler mellem de tre niveauer.

Generelt vil jeg sige, at jeg finder det glædeligt, hvis Fremskridtspartiet er inde i en politisk udvikling, hvor man i stadig stigende omfang vil slå ind på at citere og rette sig efter, hvad socialdemokrater har skrevet og skriver.

Poul Nødgaard (FP):

Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg er meget tilfreds med det forløb, debatten har haft her i dag. Jeg synes, vi er kommet et rigtig godt skridt fremad, for jeg synes, der har været stor forståelse fra flere ordførere. Jeg er da heller ikke gået her til Christiansborg i morges med den tanke, at nu kunne jeg komme herind og få amterne nedlagt i løbet af dagen, men jeg synes alligevel, der har været så mange åbninger i debatten, at jeg faktisk ser fremtiden i møde med en vis fortrøstning på dette område.

Jeg vil lige fremføre nogle enkelte kommentarer, som jeg vil samle i en enkelt vedrørende statsamterne. Jeg fornemmer, hvad jeg er lidt ked af, at alt for mange af ordførerne helt har misforstået mig med hensyn til statsamterne. Jeg ønsker ikke, at folk, der skal skilles, skal trækkes ind i en retssal og stilles frem til åbent skue, sådan som jeg har indtrykket af at nogle her har forstået.

Det, jeg vil, er, at vi skal decentralisere endnu mere, end vi gør nu, når statsamterne bliver nedlagt, så folk ikke længere skal tage den lange vej frem til amtsgården i en skilsmisssag, en sag om hustrubidrag osv. De jurister, der sidder i statsamterne, skal overføres til dommerkontorerne i byerne. I mit eget amt, Vestsjællands Amt, er der vist 6 større byer, og der er ca. 6 eller 8 jurister i amtet, så der kan overføres én til hver. Så bliver det selvfølgelig sådan, at man går til den jurist på dommerkontoret og fremlægger sin sag på et stille og roligt lukket kontor. Så al tale om, at det bliver så og så forfærdeligt for mennesker, der skal ud i skilsmisssager, vil jeg gerne ramme en pæl igennem.

[Poul Nødgaard]

Indenrigsministeren sagde, at opgaverne skulle løses dér, hvor de løses bedst. Jamen det er et udtryk, jeg har hørt, næsten lige siden jeg begyndte at gå i skole, så det er der overhovedet ikke noget nyt i, men selvfølgelig er udtrykket da stadig væk rigtigt, det skal jeg bestemt ikke betvivle. Dertil er imidlertid blot at sige, at vi i Fremskridtspartiet netop mener, at opgaverne løses bedst ved, at man nedlægger amterne og lægger mange af amtsopgaverne ud i kommunerne.

På det sociale område vil jeg gerne gøre opmærksom på, at vi i den kommune, hvor jeg bor, laver rigtig mange af de såkaldte bofællesskaber, som er en virkelig god løsning, der også typisk godt kan klares af den enkelte primærkommune.

Hr. Poul Erik Dyrhund sagde noget om, at vores forslag ikke var sagligt begrundet. Nu skal jeg gøre mig den ulemilighed at give hr. Poul Erik Dyrhund en kopi af min ordførertale, så han kan sidde oppe på sit udmærkede kontor og læse den igennem – så vil du se, at der er ganske gode argumenter i den.

Hvad angår sygehusene, er det, som om hr. Poul Erik Dyrhund fremstiller det sådan, at de bliver flyttet. Nej, sygehusene bliver liggende præcis dér, hvor de ligger. De skal bare i det daglige administreres på en lidt anden måde, og det vil sige, at en stærk og god sygehuschef sammen med Sundhedsministeriet får de enkelte sygehuse til at fungere f.eks. efter det såkaldte pose- penge-princip osv.

Nu, hvor jeg er ved Socialdemokraterne, vil jeg gerne sige et par ord til hr. Klaus Hækkerup, der efterlyste nogle tal vedrørende Hovedstadsrådet. Jeg har naturligvis ikke medbragt hele lovregisteret oppe fra mit kontor, men jeg skal da gerne se på økonomien bag Hovedstadsrådets nedlæggelse, og så kan vi jo mødes om det en dag og gå tallene igennem.

Jeg vil gerne lige sige ganske kort til fru Karen Højte Jensen, at jeg var glad for de bemærkninger, der kom fra konservativ side, og som jeg synes på meget fin måde følger det op, som er blevet sagt af statsministeren, der jo også kommer fra De Konservative, nemlig at vi skal have amterne væk.

Jeg synes også, der var en åbning i det indlæg, hr. Erik Larsen fra Venstre havde. Kommunerne skal styrkes, mener jeg der blev sagt, og det er jo netop det, vi også vil. Jeg vil også

gerne erkende, at hele det offentlige område er så komplekst, at vi ikke kan nedlægge amterne fra den ene dag til den anden, men vi er jo nødt til at begynde et sted, og da vi i 1988 rejste sagen her i det høje Ting, fik det en meget kølig modtagelse. I dag har der faktisk – om ikke over hele linien, så i hvert fald over en stor del af linien – været en rigtig god modtagelse af forslaget.

I forbindelse med den gode modtagelse vil jeg takke fru Lilli Gyldenkilde for det, der blev sagt om nedsættelse af et udredningsudvalg, en gruppe, eller hvad det nu skal være. Om det skal foregå det ene eller det andet sted, er egentlig mig ligegyldigt; når bare det bliver løst på en god og en ordentlig og en rimelig måde, hvor alle synspunkter fra de politiske partier bliver tilgodeset, er jeg fuldt tilfreds. Jeg synes, det var et fint og i alle henseender positivt forslag, som jeg i hvert fald takker SF's ordfører for. Det, det drejer sig om, er jo, at både det ene og det andet parti forhåbentlig vil skabe et samfund, hvor det er godt at leve og bo, og at det bliver indrettet på den måde, der er bedst for borgerne.

Jeg vil gerne sige følgende til CD's ordfører, fru Lis Noer Holmberg: Du er jo ikke værd at ofre mange ord på i denne forbindelse, for vi er 100 pct. enige. Jeg synes, det var en dejlig opbakning, du gav Fremskridtspartiet, fordi vi på en lang række af de områder, du var inde på, er helt enige.

Herefter vil jeg straks haste videre til hr. Ole Vig Jensen, som nok også var en smule positiv, men der skulle ligesom ses lidt fra den ene side, fra den anden side og fra den tredje side. Jeg ved ikke, om det er sådan, De Radikale normalt gør, men jeg håber, vi kan indlede et samarbejde om hele vores offentlige struktur også med Det Radikale Venstre.

Derimod var jeg lidt mere skuffet over hr. Glønborg fra Kristeligt Folkeparti, der talte om, om der ikke skulle være større kommuner. Ja, det er da muligt, der ikke skal det. Jeg personlig – jeg har ikke drøftet det i min gruppe – har den opfattelse, at kommunesammenlægninger, der medfører større kommuner end dem, vi har nu, skal komme fra kommunerne selv. Men det er noget, vi kan vende tilbage til. Hvis amterne bliver nedlagt – jeg vil gerne være helt ærlig i denne debat – må jeg da erkende, at det meget vel kan betyde, at nogle af de mindre

[Poul Nødgaard]

kommuner søger sammen i lidt større fællesskaber.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at jeg engang har været sekretær for et sogneråd, og hvis der er nogen, der ikke ved, hvad det er, kan jeg fortælle, at det var nogle små råd, der eksisterede før 1970. Der var det sådan, at samarbejde var et nøgleord, og det vil jeg håbe det også kan blive vedrørende dette her. Det var sådan, at når et kommunevalg var overstået, havde de mennesker, der var valgt ind i et sogneråd, kun én tanke, nemlig hvordan de kunne løse opgaverne bedst. Jeg vil håbe, at den samme ånd kunne hvile over denne sag her, sådan at vi i fred og fordragelighed kan finde en løsning på det, hvor jeg ikke lægger skjul på, at mit hovedformål er at få amterne afskaffet.

Til allersidst vil jeg lige fortælle, at jeg for tiden er viceborgmester i en lidt større kommune med 30.000 indbyggere, og jeg har også en mangeårig administrativ baggrund. Jeg har på min egen krop både i mit administrative og i mit politiske arbejde i en primærkommune set, hvilket snærende bånd amtskommunerne er. Det er derfor, jeg så helhjertet går ind for, at vi skal se at komme dette problem til livs, og jeg tror også, det lykkes – det er jeg helt sikker på. Når alle gode kræfter sættes ind, skal vi nok finde sammen om en positiv løsning. Vi er i hvert fald parat til positive, konstruktive forhandlinger under det forestående udvalgsarbejde, og så tror jeg, at vi i løbet af kort tid kan finde ud af noget, som vi kan leve med alle sammen.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg skal endnu en gang minde medlemmerne om, at det ifølge forretningsordenens § 26 ikke er tilladt at tiltale nogen direkte.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg kan høre på hr. Poul Nødgaards sidste indlæg her, at der er utrolig stor forskel på, hvordan man opfatter positive signaler. Hr. Poul Nødgaard udlægger det næsten, som om vi alle i denne sal er enige med Fremskridtspartiet om, at amterne skal nedlægges.

Jeg vil gerne gøre hr. Poul Nødgaard opmærksom på, at som jeg har forstået det, der er sagt her i salen, har alle givet tilsagn om, at man altid er parat til at overveje, om der er noget, der skal justeres eller korrigeres i opgaveforde-

lingen mellem stat, amter og kommuner. Det vil alle gerne være med til, og det har vi også klart givet udtryk for fra Socialdemokratiets side.

Jeg vil også gøre hr. Poul Nødgaard opmærksom på, at det altså rent faktisk er sådan, at fire partier i dag har sagt klart fra over for Fremskridtspartiets forslag om at nedlægge amterne og statsamterne, og dermed har der manifesteret sig et klart flertal imod forslagene.

Endelig vil jeg gøre hr. Poul Nødgaard opmærksom på, at indenrigsministeren på regeringens vegne har sagt klart fra over for Fremskridtspartiets forslag.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg er ellers ikke meget for at forlænge debatten, men jeg må bede hr. Poul Nødgaard om at angive nærmere, hvor jeg skulle have indtaget mere end ét standpunkt i mit indlæg til de foreliggende lovforslag.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg kan ikke lade være med lige at svare hr. Poul Erik Dyrland.

Nu har vi hørt herfra, at hr. Camre på et tidspunkt har været ude med ideer om, at amterne skulle nedlægges. Jeg kommer fra en stor kommune med en socialdemokratisk borgmester, og han går altså også ind for det. Så måske var det en idé, at man inden for Socialdemokratiet tog det op internt, for jeg tror virkelig, der er mange socialdemokrater ude omkring, der også ønsker amterne nedlagt.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Fru Lis Noer Holmberg sagde, at det drejer sig om at holde gryden i kog, og det kan jeg som ressortminister kun glæde mig over er tilfældet, når vi debatterer amters og kommuners og vel også statens opgaver, altså rollefordelingen mellem det, der kaldes de tre offentlige niveauer.

Men jeg vil også konstatere, at regeringen og den forrige regering og den forrige igen har bidraget til at holde gryden i kog gennem det udvalgsarbejde, der har været gennemført, idet både Lotz I-udvalget, Lotz II-udvalget og Lotz III-udvalget plus det statslige Lund-Sørensenudvalg alle havde til opgave at vurdere opgave-

[Indenrigsministeren]

varetagelsen mellem stat, amt og kommune, og hvilke opgaver der kunne lægges ud fra stat til amter og fra amter til kommuner.

Det er altså en proces, der er i gang. Og det helt afgørende er at erkende, at den aldrig stopper. Det er en forpligtelse, der må ligge på enhver lovgivende forsamling, til stadighed at vurdere den opgavevaretagelse, der er henlagt til offentlige myndigheder, uanset om man har et system med amter og kommuner og stat eller kun med kommuner og stat eller for den sags skyld kun med stat. Det er altså en proces, der aldrig nogen sinde ophører, og derfor er der brug for at holde gryden i kog, som fru Lis Noer Holmberg sagde.

Politiken har en lille rubrik på bagsiden, der hedder »At tænke sig«. Jeg kan ikke referere til nummeret og datoen på Politiken – det ligger vel 20-25 år tilbage i tiden – hvor man havde en lille notits, der hed »Husk-at«. Der stod der: »Husk at tage barnet ud af barnevognen, inden De klapper den sammen.« Det er jeg kommet i tanker om, for det vil også være mit råd her: I debatten med at holde gryden i kog, lad os lige tage barnet ud af barnevognen. Altså lad os tage opgaverne ud af amtet, før vi klapper det sammen.

Jeg mener også, der er brug for en lille smule større fordomsfrihed om det, som hr. Poul Nødgaard citerede i sit indlæg at jeg har sagt og vel næsten altid har sagt, så længe jeg husker tilbage i tiden, nemlig at opgaverne skal løses dér, hvor de løses bedst og billigst og så tæt på borgerne som muligt.

Jamen kunne det så ikke være udgangspunktet? Kunne vi så ikke starte dér og sige: Så lad os se på, hvor opgaverne løses bedst og billigst? Og når vi har fordelt opgaverne, så lad os se på, hvordan strukturen egentlig ser ud, altså om vi har flyttet det hele fra amterne, om vi har flyttet tre fjerdedele af det, kommunerne beskæftiger sig med, ud til borgerne. For når hr. Aage Brusaard nævner, at vi i Danmark bruger mange penge til administration, kan det være, at det er at skyde fejl ved dér at tale om amterne. Det er måske snarere hele den måde, vi har indrettet den samlede offentlige sektor på – at vi beskæftiger os med alt for meget, som borgerne i virkeligheden selv skulle have lov til at bestemme og bestille og afgøre. Men det er måske en følge af, at 90 pct. af danskerne giver tilskud til 90 pct. af danskerne, altså at vi bruger uendelig megen tid og administration på at omfordele.

Jeg vil gerne advare mod den fejlslutning at tro, at regeringen går ind for det, der hedder dobbeltadministration, når man taler om de tre offentlige niveauer.

Jeg vil i det hele taget gerne gøre op med begrebet tre niveauer. Vi skal i Danmark ikke have tre niveauer. Vi skal have forskellige offentlige systemer, der løser de offentlige opgaver. Og det, der skal løses i kommunen, det, vi kalder kommunalt niveau, er de opgaver, det af Folketinget er henlagt til kommunalbestyrelsen at løse. De skal behandles i kommunalbestyrelsen, og de skal som hovedregel også altid afgøres af kommunalbestyrelsen, så de ikke alene behandler sagen, men også har kompetencen til at afgøre den og det efterfølgende ansvar for den skatteopkrævning, der skal finansiere det, man har besluttet.

På samme niveau har vi amtet. Hvis der er opgaver tilbage til amtet efter en fordomsfri drøftelse, skal amtet løse de opgaver som egne opgaver; de skal selv behandle dem, de skal selv kunne træffe den endelige beslutning, og de skal selv finansiere dem. Og for så vidt gælder det samme med det statslige niveau.

Altså egentlig har vi kommuner, amter og stat på samme niveau. Der er kun ét niveau, der egentlig er over, og det er Folketinget, der nemlig lovgiver om den kommunale aktivitet, om den amtslige aktivitet og om den statslige aktivitet.

Målet må være, at de andre offentlige systemer har veldefinerede konkrete opgaver, som de skal løse, så man selvfølgelig ikke i et amt skal beskæftige sig med sager, der er henlagt til en kommunalbestyrelse. Det må nu engang være målet. Det er på den måde, man undgår dobbeltadministration, og jeg går ud fra, alle er enige om, at det kan man være fælles om, men så lad dog det være det afgørende.

Jeg skylder de nuværende amtsråd at sige, at hvis vi betragter jordkloden som helhed – og det kan vi vel gøre – vil vi se, at man intet andet sted på jordkloden har løst sygehusopgaven bedre eller billigere end i Danmark. I de sammenlignende statistikker, der udarbejdes, kan man ikke finde ét land, hvor man har løst opgaven bedre. Man kan heller ikke finde ét land i OECD-statistikken, der har løst opgaven mere effektivt i perioden 1980-90, altså hvor man har forstået at have en større grad af effektivitet i sygehusvæsenet end den, vi kender i Danmark

[Indenrigsministeren]

– intet andet sted. Det må også sige lidt om den måde, amtsrådene har løst opgaven på.

Jeg vil advare mod en hellig tro på, at blot staten fik ansvaret, løste man opgaven bedre, for da må jeg spørge: Hvor har man belæg for den antagelse? Vi har et andet stort område, der netop blev taget fra staten og lagt ud til amterne, nemlig særforsoget. Her var reaktionen den, at man sagde: Sådan vil vi ikke være med til at behandle mennesker; uanset hvordan man opfatter egen dagligdag, vil vi ikke være med til at løse den opgave på den måde, som staten tidligere gjorde. Derfor brød man i virkeligheden hele det system ned, som staten havde løst opgaven under, de store statslige institutioner, idet man lavede bofællesskaber og gav den gruppe af borgere, hvis tarv man varetog, et helt andet indhold i dagligdagen. Vi har altså et eksempel på, hvad der sker, når man går fra det statslige til det mere decentrale niveau.

Hr. Poul Nødgaard sagde, at hvis staten havde ansvaret for sygehusene, så lå de jo, hvor de lå. Jeg må spørge hr. Poul Nødgaard: Hvem siger nu det? Det står hverken i De Ti Bud eller i grundloven. Det vedtages af Folketinget, og så er det i givet fald Folketinget, der bestemmer, hvilke sygehuse der skal lukkes, hvordan fordelingen skal være. Så det kan godt være, at den folkelige debat, man har i amterne, og de protester, man har haft i amterne over amtslige afgørelser, ville få et helt andet indhold, hvis det var herinde en sen natte-time, at man i forbindelse med et forlig skulle afgøre Danmarks fremtidige sygehusstruktur.

Jeg tror, at vi kan vinde meget ved at fastholde den diskussion ude i det decentrale og gerne endnu tættere på borgerne. Det spændende, der er talt og sagt om, at borgerne selv kan vælge, hvor de vil behandles, altså det fri sygehusvalg, er jo en diskussion om, hvordan man overhovedet løser opgaven med sygehuse, om det overhovedet er noget, amterne skal gøre, altså tilbage igen i det positive, at man diskuterer ud fra opgaven og ud fra målene i stedet for »At tænke sig« gamle råd, at man skal huske at tage barnet ud af barnevognen, inden man folder den sammen.

Men jeg glæder mig meget til den fordomsfri diskussion, som jeg forventer kan blive resultatet af de lovforslag, Fremskridtspartiet har fremsat.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg synes, der er overordentlig god grund til at takke indenrigsministeren, og han er også god til at holde gryden i kog.

Indenrigsministeren sagde direkte, at vi absolut kun skulle have én administration her i landet, og det skulle enten være kommunen eller amtet. Vi skulle ikke have det tredelte.

I den anledning vil jeg gerne spørge indenrigsministeren, om regeringen f. eks. vil gå ind for, at vi forenkler planlovene, der er til revision nu, efter at de har været til første behandling. Nu vil jeg ikke til at drage alle spørgsmål ind, men vi kan bare tage sådan noget som zonesager. I dag skal de først behandles i kommunen, i amtet og i Planstyrelsen, hvis de ikke kan blive enige. Der altså tre instanser. Vil ministeren være med til, at amterne ikke skal have med zonesager at gøre? Hvis vi kan få et positivt svar på det, er vi nået meget langt.

Når indenrigsministeren siger, at vi ikke skal have de her to-tre instanser, vil jeg gerne henvise til, at miljøsager skal behandles både i en kommune, i et amt og, hvis der er uoverensstemmelse, i Miljøankenævnet. Vil ministeren give tilsagn om på regeringens vegne, at amterne heller ikke skal have med disse miljøsager at gøre? Så er vi også nået meget langt.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for hans svar på den debat, der har været.

Men derudover bliver jeg nødt til at tale lidt om refusionstænkning i forbindelse med de tre cigarkasser, som folk taler om, for de kalder dem cigarkasser. Når man sidder i en kommunalbestyrelse og skal have budgetterne til at hænge sammen osv., kan man godt en gang imellem undre sig over, at man laver nogle forkromede projekter på den ene eller den anden led, når man nu taler så meget om manglende ressourcer. Det gør man imidlertid, fordi der lige netop på det område er 100 pct.s statsrefusion. Altså man spekulerer, man refusionstænkter ud over alle grænser, og det er noget af det, der generer borgerne.

Det generer sådan set også, hvis man sidder som kommunalbestyrelsesmedlem eller amtsrådsmedlem, fordi man hele tiden prøver at se

[Lis Noer Holmberg]

på, hvad man kan få amterne til at betale, om man nu kan få de gamle opbevaret på sygehuse, for så er det amterne, der skal betale.

Derfor må vi prøve at arbejde hen imod, at vi kun har én kasse, hvis vi fortsat skal have tre instanser, for det andet duer altså ikke. Det er for dyrt, og det er for dårligt.

Poul Nødgaard (FP):

Jeg skal kun lige gøre et par ganske korte afsluttende bemærkninger, specielt til hr. Poul Erik Dyrland angående flertal for det ene eller for det andet. Jeg mener ikke, at jeg udtrykte mig sådan, at jeg sagde, at der efter debatten i dag var flertal her i salen for amternes nedlæggelse. Det, jeg derimod gav udtryk for, var, at jeg mener, der var et betragteligt antal partier og dermed også et pænt flertal bag, at vi må sætte os ned og finde ud af nogle positive løsninger for hele det system.

For så vidt angår hr. Ole Vig Jensen beklager jeg, hvis jeg er kommet til at sige et eller andet, som kunne krænke. Det, jeg mente, var sådan set bare, at hr. Ole Vig Jensen udtrykte sig rimelig negativt om Fremskridtspartiets forslag.

Når det gælder indenrigsministeren, vil jeg sige, at jeg synes, det var meget store og meget kraftige ord, indenrigsministeren brugte om sygehusvæsenet. Indenrigsministeren sprang let og elegant over, at der i stort set alle amter – i hvert fald i et pænt antal af vores amter – har været betydelig uro over prestigeagtigt sygehusbyggeri, der efterfølgende har medført nedlæggelse af små, velfungerende sygehuse.

Det er ikke dermed sagt, at jeg mener, vi for enhver pris skal bevare ethvert sygehus – det vil jeg gerne fritages for at få hæftet på mig – men jeg mener, at det flere steder i dette land er gået hårdt ud over det, jeg kalder velfungerende sygehuse – at man simpelt hen i amterne har forbygget sig. Og det tror jeg ikke staten kunne have gjort ringere, for jeg tror nok, at sundhedsministeren sammen med sine embedsmænd ville have lagt en overordnet plan for Folketinget, som ville have medført, at vi ikke var kommet ud i sådan nogle situationer.

Jeg vil ikke i dag gå ind i en debat om, hvad prestige er, men jeg tror, det er kendt for enhver, at der er visse mennesker rundt omkring i landet, der vil sætte sig visse mindesmærker.

Hvad angår særforsoget, har jeg ikke andre bemærkninger, end at jeg er enig i, at den ville

stå sig vældig godt ved at blive ført endnu mere ud i kommunerne.

Til slut vil jeg gerne sige til indenrigsministeren, at det arbejde, vi nu skal have i gang, mere eller mindre begynder i morgen kl. 11, for da er Kommunaludvalget inviteret over til indenrigsministeren for at gennemgå hele økonomien mellem kommuner, amter og stat osv. Så det kunne egentlig danne et ganske godt første udgangspunkt for at drøfte alt det, vi skal videre med.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil lige sige til hr. Poul Nødgaard, at der ikke er nogen statsgaranti for, at man ikke havde nedlagt små sygehuse, hvis staten havde sygehusvæsenet under sig kompetencemæssigt. Jeg havde nær sagt tværtimod. Jeg tror, det er lettere for befolkningen lokalt at påvirke et amtsråd, end det er at påvirke den lovgivende forsamling i København. Det siger min erfaring mig i hvert tilfælde.

I anledning af hr. Aage Brusgaards spørgsmål om specielt zonelovskompetencen må jeg afstå fra at stå her og fortælle, hvad ressortministre ønsker på egne områder i delspørgsmål. Men jeg kan da nævne, at der jo er frikommuneforsøg i gang i bl.a. Tinglev Kommune og andre steder, hvor kommunen har fået den zonelovskompetence, som ellers var henlagt til amtsrådet, igen ud fra det samme: at man prøver område for område, hvilke opgaver der kan løses af kommunen. For det første stiller man det alvorligste spørgsmål: Skal opgaven overhovedet løses af en offentlig myndighed? Hvis svaret er ja, prøver man at finde ud af, om kommunen ikke i virkeligheden kan forestå denne opgave, det, som ikke i sig selv kan udlægges som institutionsafgørelser på brugerniveau, f.eks. zonelovskompetencen.

Men det er jo netop det, der er i gang, og det må være de forsøg, der danner baggrund for, at Folketinget efterfølgende kan ændre lovgivningen, så kommunerne får den beføjelse, der i dag bl.a. er henlagt til amtsrådet, altså punkt for punkt at afprøve opgavefordelingen. Det er, som jeg sagde, en evigt vedvarende proces, at man uanset hvilket lovområde altid er villig til kritisk at vurdere, hvem det er, der egentlig varetager den, og om vi er sikre på, at det er den rigtige løsning.

[Indenrigsministeren]

Nu må hr. Aage Brusgaard ikke forstå det, jeg sagde om, at der kun var ét niveau, på den måde, at der var én offentlig myndighed. Jeg gør op med det princip, at man forestiller sig kommunerne placeret et bestemt sted, og at man lidt over har amtet, lidt over staten. Det er den kritiske prøvning, der skal fordele opgaverne i det offentlige system. Så man er lige god, man er ikke over eller under hinanden. Man løser selv den opgave, som Folketinget har henlagt til myndigheden, og har det henlagt det hele til kommunen, kan man i teorien både fjerne amter og staten. Jeg er ikke sikker på, at det ville være så dårlig en idé, men den ville nok være svær at få gennemført politisk. Men det er altså den kritiske vurdering, der skulle være afgørende. Hvis man her sikrer sig, at den myndighed, der rent faktisk løser opgaven, er valgt, fordi de løser den billigst, så er det, jeg har meget svært ved at se, hvad man vinder ved at flytte den. Hvis man har placeret den på det pågældende område, fordi de løser den billigst – stadig med hensyntagen til afstanden fra borgerne – så har jeg meget svært ved at se, hvad man så vinder ved at flytte den, for det kan jo kun være til en myndighed, der løser den dyrere.

Derfor er der brug for, at vi diskuterer indholdet i stedet for skallen, og jeg vil stadig væk glæde mig til den diskussion.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Riishøj (SF), Birgitte Husmark (SF), Gert Petersen (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de ønsker at tage følgende forslag til folketingsbeslutning tilbage:

Forslag til folketingsbeslutning om initiativer til løsning af Kashmir-konflikten med fredelige midler.

(Beslutningsforslag nr. B 63).

Ønsker nogen at optage dette forslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er forslaget til folketingsbeslutning bortfaldet.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Forsvarsudvalget (3/4 91):

Udtræder: Annette Just (FP)

Ny stedf.: Aage Brusgaard (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 4. april 1991, kl. 10.00.

Angående dagsorden skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 16.32